

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2021-2023

(skrajne daty)

Rok akademicki 2021/2022

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Praktyka dialogu międzykulturowego. Spory-mediacje-koncyliacje.
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Filozofii
Kierunek studiów	Komunikacja Międzykulturowa
Poziom studiów	Studia II stopnia (magisterskie)
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	Rok I, semestr II
Rodzaj przedmiotu	Fakultet
Język wykładowy	Polski
Koordinator	Dr Marcin Subczak
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr Marcin Subczak

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykt.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
2	15								2

1.2. Sposób realizacji zajęć zajęcia w formie tradycyjnej zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)**

Zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

STUDENT POWINIEN DYSPONOWAĆ SZCZEGÓŁOWĄ WIEDZĄ HISTORYCZNĄ I WIEDZĄ O KULTURZE NA POZIOMIE SZKOŁY ŚREDNIEJ A TAKŻE PREZENTOWAĆ UMIEJĘTNOŚĆ PRACY Z TEKSTEM LITERACKIM I

NAUKOWYM. PONADTO POWINIEN ZNAĆ SPECYFIKĘ DYSCYPLINY, JAKĄ JEST KOMUNIKACJĄ MIĘDZYKULTUROWĄ, ROZUMIEĆ JEJ ISTOTĘ, PRZEDMIOT, ZNACZENIE I MIEJSCE W STRUKTURZE NAUK.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Zaznajomienie studentów z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi dialogu, form porozumienia i komunikacji, zwłaszcza w perspektywie kontaktów międzykulturowych
C ₂	Przedstawienie istoty, roli i znaczenia międzykulturowego dialogu; wskazanie na konstytutywne cechy kultur oraz na możliwe płaszczyzny realizacji międzykulturowego porozumienia
C ₃	Zwrócenie uwagi na praktyczny wymiar dialogu międzykulturowego. Opis sytuacji ukazujących trudności, jak również powodzenie dialogu międzykulturowego

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	ABSOLWENT ZNA I ROZUMIE: W POGŁĘBIONYM STOPNIU ZNACZENIE WIEDZY O KOMUNIKOWANIU MIĘDZYKULTUROWYM W SYSTEMIE NAUK ORAZ JEJ SPECYFIKĘ METODOLOGICZNĄ	KW_01
EK_02	ABSOLWENT ZNA I ROZUMIE: FUNDAMENTALNE DYLEMATY ZWIĄZANE Z KONTAKTAMI MIĘDZYKULTUROWYMI WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE	KW_05
EK_03	ABSOLWENT POTRAFI: POSŁUGUJĄC SIĘ WŁAŚCIWYMI UJĘCIAMI TEORETYCZNYMI ROZPOZNAĆ, ZINTERPRETOWAĆ I ANALIZOWAĆ KRYTYCZNIE RÓŻNEGO RODZAJU WYTWORY KULTURY I OKREŚLIĆ ICH RANGĘ W PROCESIE KOMUNIKACJI MIĘDZYKULTUROWEJ	KU_03
EK_04	ABSOLWENT JEST GOTÓW DO: KRYTYCZNEJ OCENY POSIADANEJ PRZEZ SIEBIE WIEDZY, PRZYJMOWANIA NOWYCH IDEI, ZMIANY OPINII W ŚWIETLE DOSTĘPNYCH NOWYCH ARGUMENTÓW ORAZ UZNANIA ZNACZENIA WIEDZY W OKREŚLANIU METOD OSIĄGANIA ZAKŁADANYCH PRZEZ SIEBIE CELÓW	K_K01

3.3 Treści programowe

- A. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne:

W.1: Dialog w instytucjach i organizacjach zróżnicowanych kulturowo.

Zróżnicowanie kulturowe organizacji – wielokulturowość w organizacjach (pluralizm, akulturacja, integracja). Szanse i zagrożenia struktur wielokulturowych. Wymiary zróżnicowania międzykulturowego w strukturach zatrudnienia: wymiary pierwotne, wtórne i

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

wymiary trzeciego rzędu. Kompetencje międzykulturowe jako podstawa dialogu: budowanie relacji, efektywność, odpowiedniość, adaptacja. Zdolność do rozumienia przedstawicieli innych kultur jako podstawa kompetencji międzykulturowych. Wybrane modele dialogu międzykulturowego i komunikacji: 1. Model linearny (nadawca, odbiorca, przekaz); 2. Model cybernetyczny (przepustowość kanału komunikacji – kodowanie i dekodowanie); 3. Model wspólnoty doświadczeń; 4. Model kompetencji komunikacyjnych; 5. Transakcyjny model komunikacji międzykulturowej. Dialog między kulturą narodową a kulturą organizacyjną (korporacyjną). Dialog wobec podejścia *dywergencyjnego* i *konwergencyjnego* w zarządzaniu międzykulturowym.

W.2: Akulturacja jako przejaw dialogu międzyreligijnego.

Inkulturowanie, asymilacja, akulturacja – znaczenie, procesy i formy. Relacja między religią a kulturą. Religia jako czynnik procesów asymilacyjnych i budowania komunikacji międzykulturowych. Modele dialogu i procesów asymilacyjnych: model konfliktowy (dychotomiczny) – Żydzi i muzułmańscy Palestyńczycy, Czeczeni a Rosjanie, islamscy Albańczycy a prawosławni Serbowie; model separacyjny (segregacyjny) – Indie i wyznawcy hinduizmu, sikhizmu, islamu, dżinizmu, buddyzmu; model adaptacji strukturalnej przy odrębności kulturowej i religijnej – protestanci i katolicy; model asymilacji strukturalnej i częściowej akulturacji o uniwersalnym charakterze – religie uniwersalne; model asymilacji synkretycznej; model pluralistyczny – współwystępowanie w jednym systemie społeczno-kulturowym różnych religii i grup wyznaniowych. Rewitalizacja islamu. Religia jako forma dialogu międzykulturowego w procesie globalizacji.

W.3: Zagrożenia i wyzwania dla dialogu międzykulturowego.

Stereotypy i uprzedzenia jako bariery skutecznej i korzystnej komunikacji. Stereotypy jako *obrazy w naszych głowach* (teza Waltera Lippmanna). Eksplikacyjna i poznawcza funkcja stereotypów. Stereotyp jako forma świadomości społecznej. Rola stereotypów narodowych w procesie zakłóconego dialogu. Uprzedzenia: ujęcie poznawcze, retoryczne i motywacyjne. Uprzedzenia jako generalizacja postawy niechęci wobec obcych jednostek lub grup. Komponent działania i komponent emocjonalny jako składnik uprzedzenia i jego destrukcyjna dla dialogu funkcja.

Dialog i dyskusja wobec konfliktu i agresji. Potrzeba dialogu w zakresie postrzegania bezpieczeństwa lokalnego i międzynarodowego. Wojna jako zjawisko społeczne a dialog. Dialog w obronie praw człowieka. Bariery dialogu: etnocentryzm, europocentryzm.

W.4: Praktyka dialogu międzykulturowego. Europejski Rok Dialogu Międzykulturowego (2008).

Inicjatywa Roku Dialogu Międzykulturowego jako wyraz propagowania postaw poszanowania różnorodności kulturowej, respektowania równych szans, ukazywania lokalnych kontekstów wielokulturowości, promocji tolerancji i budowie dialogu. Procedury i organizacje przygotowujące. Definicja dialogu międzykulturowego dla potrzeb Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego. Budżet i kalendarium obchodów. Promocja Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego i instytucja jego ambasadorów. Dialog międzykulturowy na uniwersytecie (przykład Uniwersytetu Jagiellońskiego). Projekty na rzecz dialogu międzykulturowego. Ogólnounijne projekty flagowe. Polskie projekty. Współpraca w ramach projektów międzynarodowych i unijnych.

W.5: Ukraina a Polska. Praktyka kształtowania dialogicznego zachowania młodzieży.

Obraz przeszłości w poglądach młodzieży regionu przygranicznego. Osobliwości psychologiczne etnicznych stereotypów młodzieży ukraińskiej. Tolerancja jako składnik osobowości. Analiza i rozumienie patriotyzmu jako składnika osobowości. Procesy migracyjne i problem nietolerancji. Problem międzykulturowych interakcji. Pytanie o możliwość i formę

dialogu międzykulturowego w perspektywie trudnej historii, stereotypów, uprzedzeń i nietolerancji.

W.6: Rola i znaczenie mediów w procesie dialogu międzykulturowego.

Dialog medialny jako dialog *zapośredniczony* (redukcja sygnałów). Obrazy wirtualne i fakty medialne jako jednostki dialogu. Kultura medialna: obiektywizm, formalizacja, idealizacja. Media jako środek i narzędzie dialogu. Powstanie społeczeństwa medialnego. Rodzaje mediów i ich wpływ na komunikację. Media i dialog międzykulturowy w świetle nowych pojęć: sieć (nowa forma organizacji społecznej); informacja (semantyczna przestrzeń czekająca na wypełnienie); interfejs; archiwum; interaktywność; symulacja (powtarzalność).

W.7: Dzieci trzeciej kultury a dialog międzykulturowy.

Jaźń *proteiczna* i rozumienie określenia *dzieci trzeciej kultury* (teza Johna i Ruth Hill Useem). Tożsamość i przynależność kulturowa *wszędzie i nigdzie*. Alienacja i akceptacja. Kategorie *dzieci trzeciej kultury*: obcokrajowiec, adoptowany, ukryty imigrant, lustro. Osobowość *ludzi trzeciej kultury*. *Dzieci trzeciej kultury* jako międzykulturowi negocjatorzy. Myślenie *dywergencyjne* jako czynnik budujący pozytywne efekty dialogu międzykulturowego.

W.8: Dialog w epoce globalizacji.

Wielokulturowość i międzykulturowość. Pytanie o obecność i istotę dialogu w przestrzeni ponowoczesności. Płynność rzeczywistości a kwestia tożsamości dialogicznej. Ponowoczesna epizodyczność, fragmentaryzacja i niekonsekwencja jako ramy współczesnego dialogu. „Płynny dialog” w epoce płynnej rzeczywistości? Tymczasowość porozumienia i efemeryczność komunikacji. Ponowoczesna „moralność bez etyki” i dialogiczne kreowanie „płynnej moralności”.

3.4 Metody dydaktyczne

Ćwiczenia:

- prezentacja multimedialna ze wskazaniem problemów do omówienia i kwestii do rozwiązania
- analiza tekstów z dyskusją

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw., ...)
EK_01	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; PRACA SEMESTRALNA	WYKŁAD
EK_02	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; PRACA SEMESTRALNA	WYKŁAD
EK_03	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; PRACA SEMESTRALNA	WYKŁAD
EK_04	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; PRACA SEMESTRALNA	WYKŁAD

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

WARUNKIEM ZALICZENIA PRZEDMIOTU JEST OBECNOŚĆ STUDENTA W TRAKCIE ZAJĘĆ.

KRYTERIUM OCENY STANOWI JEGO WERBALNA AKTYWNOŚĆ W TRAKCIE DYSKUSJI PROWADZONEJ PODCZAS ZAJĘĆ, A TAKŻE POZIOM MERYTORYCZNY ZALICZENIOWEJ PRACY SEMESTRALNEJ.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	15
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	10
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	25
SUMA GODZIN	50
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie przewidziano
zasady i formy odbywania praktyk	Nie przewidziano

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Brocki M., *Antropologia. Literatura-Dialog-Przekład*, Wydawnictwo Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2008

Czajka A. (red.), *Kultury świata w dialogu*, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2012

Czajka A., *Kultura jako rozmowa. Problemy porozumienia międzykulturowego i międzyreligijnego*, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2020

Czakowska H., Kuciński M. (red.), *Dialog kultur, cywilizacji i religii*, Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2011

Duszek A., *Tekst, dyskurs, komunikacja międzykulturowa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1984

Filippowa I., Stepulak M. (red.), *Ukraina a Polska: problemy teoretyczne procesu społeczno-kulturowego i praktyka kształtowania dialogicznego zachowania młodzieży*, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, Lublin 2016

- Gajownik T. (i in. red.), *Dialog kultur czy zarzewie konfliktów? Problematyka mniejszości narodowych i etnicznych w Europie*, Wydawnictwo UWM, Olsztyn 2017
- Ignatowski G., Sułkowski Ł., *Komunikacja i zarządzanie międzykulturowe. Współczesne wyzwania prawno-organizacyjne*, Difin, Warszawa 2017
- Kapciak A., Korporowicz L., Tyszka A. (red.), *Komunikacja międzykulturowa. Zbliżenia i impresje*, Instytut Kultury, Warszawa 1995
- Kosmala-Kozłowska M., *Dialog Zachód-Azja Wschodnia w dziedzinie praw człowieka. Wizje i praktyka*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2013
- Kusio U. (red.), *Polifonia, dialog i zderzenie kultur. Antologia tekstów z komunikacji międzykulturowej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2007
- Kusio U., *Dialog w komunikacji międzykulturowej. Ideały a rzeczywistość*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2011
- Lubecka A., *Zarządzanie dialogiem międzykulturowym na przykładzie Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2011
- Marek H., Piątkowska B. (red.), *Kultura pokoju. Kultura dialogu. Dialog w kulturze*, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu, Poznań 2018
- Mikułowski Pomorski J., *Komunikacja międzykulturowa. Wprowadzenie*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 1999
- Mikułowski Pomorski J., *Jak narody porozumiewają się ze sobą w komunikacji międzykulturowej i komunikowaniu medialnym*, Universitas, Kraków 20012
- Mrozek-Dumanowska A., Zdanowski J., *Islam a globalizacja*, Askon, Warszawa 2005
- Nikitorowicz J. (i in., red.), *Od wielokulturowości miejsca do międzykulturowości relacji społecznych. Współczesne strategie kreowania przestrzeni życia jednostki*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2014
- Paleczny T., *Interpersonalne stosunki międzykulturowe*, Wydawnictwo UJ, Kraków 2007
- Pankowicz A., Bielański S., *Dialog i akulturacja. Judaizm, chrześcijaństwo i islam*, Wydawnictwo UJ, Kraków 2007
- Ratjczak M. (red.), *Pomiędzy kulturami. Szkice z komunikacji międzykulturowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2006
- Sibińska M., Dymel-Trzebiatowska H. (red.), *Dialogi o kulturze. Kultury dialogu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2018
- Szopski M., *Komunikowanie międzykulturowe*, WSiP, Warszawa 2005
- Zaporowski A., *Czy komunikacja międzykulturowa jest możliwa? Strategia kulturoznawcza*, Wydawnictwo Naukowe UAM w Poznaniu, Poznań 2006
- Zenderowski R., Koziński B., *Różnice kulturowe w biznesie*, CeDeWu, Warszawa 2019

Winkler R., *Zarządzanie komunikacją w organizacjach zróżnicowanych kulturowo*, Kraków 2008

Literatura uzupełniająca:

Bering P., Łukomski G. (red.), *Drogi i bezdroża komunikacji*, Wydawnictwo Kropka, Gniezno 2008

Bolten J., *Interkulturowa kompetencja*, przeł. B. Andrzejewski, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2006

Bonusiak A. (i in. red.), *Polska-Słowacja-Ukraina. Trójpogranicze wielokulturowe*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2014

Budzanowska-Drzewiecka M., (i in., red.), *Różnice kulturowe w komunikacji biznesowej*, Wydawnictwo UJ, Kraków 2016

Cywińska M., *Człowiek na pograniczu kultur*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2010

Isański J. (red.), *Komunikowanie międzykulturowe – szanse i wyzwania*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2009

Muszyńska J. (i in. red.), *Kompetencje międzykulturowe jako kapitał społeczności wielokulturowych*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2013

Paleczny R., *Relacje międzykulturowe w dobie kryzysu ideologii i polityki wielokulturowości*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2017

Rozbicka P., *Inny w świecie Innego. Komunikacja, adaptacja, uchodźstwo*, Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2020

Sanetra-Szeliga J., Kusek R., *Kultura w dialogu. Kampania 1001 działań na rzecz dialogu w Polsce*, Kraków 2008

Sowa-Behtane E. (red.), *Relacje międzykulturowe*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2016

Wilczyńska W., Mackiewicz M., Krajka J., *Komunikacja międzykulturowa. Wprowadzenie*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej